

20-Avgust, 2026-yil

**DIPLOMDAN KEYINGI SAVOL: ZAMONAVIY MEHNAT BOZORI YOSH
MUTAXASSISDAN NIMANI KUTMOQDA?**

Baxtiyorva Dilshoda Doniyor qizi

Bir necha yil avval yaxshi universitetni tamomlash va qo‘lga diplom olish ish topish uchun eng muhim qadamlardan biri hisoblanardi. Albatta, diplomning ahamiyati bugun ham yo‘qolgan emas. Ammo mehnat bozoridagi talablar o‘zgardi. Ish beruvchi endi faqat “Qayerda o‘qigansiz?” deb so‘ramaydi. “Nimani qila olasiz?”, “Qaysi chet tillarini bilasiz?”, “Muammoli vaziyatda qanday yo‘l tutasiz?” va “Jamo bilan ishlash olasizmi?” kabi savollar ham muhim rol o‘ynamoqda.

Bugungi kunda mutaxassisdan ikki xil qobiliyat talab qilinadi: kasbga oid bilim va insonlar bilan ishlash ko‘nikmasi. Birinchisi odatda mutaxassislik bilimlari, ikkinchisi esa insoniy ko‘nikmalar deb yuritiladi.

Kasbiy bilim — boshlang‘ich poydevor

Dasturlash, buxgalteriya, chet tilini bilish, moliyaviy tahlil qilish yoki muayyan dastur bilan ishlash — ularning barchasi kasbiy ko‘nikmalarga kiradi. Bunday bilimlar ta‘lim, kurs va amaliyot orqali shakllanadi.

Ammo texnologiya juda tez o‘zgarayotgan bir paytda kecha kerak bo‘lgan bilim bugun yangilanishi mumkin. Masalan, ayrim hisob-kitoblar, ma‘lumotlarni tartiblash yoki oddiy matn tayyorlash kabi vazifalarni hozirgi kunda 1C kabi buxgalteriya dasturlari va sun‘iy intellekt vositalari ancha tez bajarishga yordam bermoqda.

Bu esa mutaxassisga texnik bilim kerak emas degani emas. Aksincha, o‘z kasbini yaxshi bilgan inson yangi texnologiyalardan foydalanishni ham tezroq o‘rganadi. Muammo faqat bitta yo‘nalish bilan cheklanib qolishda.

Bilimdan tashqari yana nimalar kerak?

Tasavvur qilaylik, bir kompaniyada ikki nafar xodim ishlaydi. Birinchisi o‘z kasbini juda yaxshi biladi, lekin jamoa bilan ishlashda qiynaladi. Tanqidni og‘ir qabul qiladi, topshiriqdagi o‘zgarishlarga moslashishi qiyin va muammo paydo bo‘lsa, boshqalarning fikrini eshitishni istamaydi.

Ikkinchi xodimning texnik bilimlari hali mukammal emas. Lekin u savol berishdan qo‘rqmaydi, topshiriqni tushunishga harakat qiladi, fikrlarni tinglaydi va xatosini tan olib, yanada mukammalroq o‘rganishga hamda o‘z xatolari ustida ishlashga intiladi.

Qaysi biri qisqa muddatda ko‘proq rivojlanishi mumkin?

Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, bilimni qo‘shimcha kurslar, tajriba va mehnat orqali oshirish mumkin. Ammo odamning muloqot qilish, tinglash, moslashish va o‘z ustida ishlashga tayyorligi ham juda katta ahamiyatga ega.

Shuning uchun bugungi mutaxassis faqat o‘z kasbini bilishi bilan cheklanib qolmasligi kerak. Aksincha, uni yanada mukammal o‘rganish va rivojlantirish zarur.

Sun‘iy intellekt davrida insonning ustunligi nimada?

Sun'iy intellekt ko'plab vazifalarni tezlashtirmoqda. Bu jarayon ayrim kasblarning o'zgarishiga ham olib kelmoqda. Lekin texnologiya rivojlangani sari insonning ayrim qobiliyatlari yanada muhimlashmoqda.

Masalan, murakkab vaziyatni tushunish, turli odamlarning fikrini birlashtirish, muzokara olib borish, jamoani boshqarish yoki vaziyatga qarab qaror qabul qilish faqat texnik bilim bilan hal bo'lmaydi.

Shu sababli kelajak mutaxassisi texnologiyadan qo'rqadigan emas, undan to'g'ri foydalanishni biladigan inson bo'lishi kerak.

Yosh mutaxassis nimaga e'tibor berishi kerak?

Avvalo, o'z kasbini chuqur o'rganish zarur. Diplomning o'zi yetarli emas — bilimni amaliyotda qo'llay olish muhim.

Shuningdek, muloqot ko'nikmasini rivojlantirish kerak. O'z fikrini tushunarli bayon qilish, boshqalarni tinglash va kerak bo'lsa, o'z nuqtayi nazarini dalillar bilan himoya qilish har qanday sohada asqotadi.

Birinchidan, yangilikka ochiq bo'lish lozim. Bugun ishlatilayotgan dastur yoki texnologiya bir necha yildan keyin o'zgarishi mumkin. Shuning uchun “Men buni o'qib bo'ldim” degan fikr o'rniga “Yana nimani o'rganishim kerak?” degan savol foydaliroq.

Ikkinchidan, xatodan qo'rqmaslik kerak. Ish jarayonida xato qilish tabiiy. Muhimi, undan xulosa chiqarish va keyingi safar boshqacha yo'l tutish.

Xulosa

Mehnat bozoridagi o'zgarishlar shuni ko'rsatadiki, mutaxassislarni faqat diplom bilan baholab bo'lmaydi. Diplom — ta'lim faoliyatining natijasi, ammo professional hayotning yakuniy natijasi emas, balki boshlanish nuqtasi.

Kasbiy bilim insonning o'z ishini bajarishiga yordam beradi. Muloqot, moslashuvchanlik, tanqidiy fikrlash va mas'uliyat esa shu bilimni real vaziyatlarda qanday qo'llashini belgilaydi.

Shu sababli zamonaviy yosh mutaxassis o'z sohasi bo'yicha bilim olish bilan birga, doimiy ravishda yangi ko'nikmalar va tajribalar orttirishga tayyor bo'lishi kerak. Chunki mehnat bozorida bugun olingan bilim ertaga yangilanishi mumkin, o'rganish va moslashish qobiliyati esa har qanday davrda o'z ahamiyatini saqlab qoladi.

Baxtiyorova Dilshoda Doniyor qizi Diplomdan keyingi savol: Zamonaviy mehnat bozori yosh mutaxassisdan nimani kutmoqda?

Bir necha yil avval yaxshi universitetni tamomlash va qo'lga diplom olish ish topish uchun eng muhim qadamlardan biri hisoblanardi. Albatta, diplomning ahamiyati bugun ham yo'qolgan emas. Ammo mehnat bozoridagi talablar o'zgardi. Ish beruvchi endi faqat “Qayerda o'qigansiz?” deb so'ramaydi. “Nimani qila olasiz?”, “Qaysi chet tillarini bilasiz?”, “Muammoli vaziyatda qanday yo'l tutasiz?” va “Jamo bilan ishlay olasizmi?” kabi savollar ham muhim rol o'ynamoqda.

Bugungi kunda mutaxassisdan ikki xil qobiliyat talab qilinadi: kasbga oid bilim va insonlar bilan ishlash ko'nikmasi. Birinchisi odatda mutaxassislik bilimlari, ikkinchisi esa insoniy ko'nikmalar deb yuritiladi.

Kasbiy bilim — boshlang‘ich poydevor

Dasturlash, buxgalteriya, chet tilini bilish, moliyaviy tahlil qilish yoki muayyan dastur bilan ishlash — bularning barchasi kasbiy ko‘nikmalarga kiradi. Bunday bilimlar ta‘lim, kurs va amaliyot orqali shakllanadi.

Ammo texnologiya juda tez o‘zgarayotgan bir paytda kecha kerak bo‘lgan bilim bugun yangilanishi mumkin. Masalan, ayrim hisob-kitoblar, ma‘lumotlarni tartiblash yoki oddiy matn tayyorlash kabi vazifalarni hozirgi kunda 1C kabi buxgalteriya dasturlari va sun‘iy intellekt vositalari ancha tez bajarishga yordam bermoqda.

Bu esa mutaxassisga texnik bilim kerak emas degani emas. Aksincha, o‘z kasbini yaxshi bilgan inson yangi texnologiyalardan foydalanishni ham tezroq o‘rganadi. Muammo faqat bitta yo‘nalish bilan cheklanib qolishda.

Bilimdan tashqari yana nimalar kerak?

Tasavvur qilaylik, bir kompaniyada ikki nafar xodim ishlaydi. Birinchisi o‘z kasbini juda yaxshi biladi, lekin jamoa bilan ishlashda qiynaladi. Tanqidni og‘ir qabul qiladi, topshiriqdagi o‘zgarishlarga moslashishi qiyin va muammo paydo bo‘lsa, boshqalarning fikrini eshitishni istamaydi.

Ikkinchi xodimning texnik bilimlari hali mukammal emas. Lekin u savol berishdan qo‘rqmaydi, topshiriqni tushunishga harakat qiladi, fikrlarni tinglaydi va xatosini tan olib, yanada mukammalroq o‘rganishga hamda o‘z xatolari ustida ishlashga intiladi.

Qaysi biri qisqa muddatda ko‘proq rivojlanishi mumkin?

Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, bilimni qo‘shimcha kurslar, tajriba va mehnat orqali oshirish mumkin. Ammo odamning muloqot qilish, tinglash, moslashish va o‘z ustida ishlashga tayyorligi ham juda katta ahamiyatga ega.

Shuning uchun bugungi mutaxassis faqat o‘z kasbini bilishi bilan cheklanib qolmasligi kerak. Aksincha, uni yanada mukammal o‘rganish va rivojlantirish zarur.

Sun‘iy intellekt davrida insonning ustunligi nimada?

Sun‘iy intellekt ko‘plab vazifalarni tezlashtirmoqda. Bu jarayon ayrim kasblarning o‘zgarishiga ham olib kelmoqda. Lekin texnologiya rivojlangani sari insonning ayrim qobiliyatlari yanada muhimlashmoqda.

Masalan, murakkab vaziyatni tushunish, turli odamlarning fikrini birlashtirish, muzokara olib borish, jamoani boshqarish yoki vaziyatga qarab qaror qabul qilish faqat texnik bilim bilan hal bo‘lmaydi.

Shu sababli kelajak mutaxassisi texnologiyadan qo‘rqadigan emas, undan to‘g‘ri foydalanishni biladigan inson bo‘lishi kerak.

Yosh mutaxassis nimaga e‘tibor berishi kerak?

Avvalo, o‘z kasbini chuqur o‘rganish zarur. Diplomning o‘zi yetarli emas — bilimni amaliyotda qo‘llay olish muhim.

Shuningdek, muloqot ko‘nikmasini rivojlantirish kerak. O‘z fikrini tushunarli bayon qilish, boshqalarni tinglash va kerak bo‘lsa, o‘z nuqtayi nazarini dalillar bilan himoya qilish har qanday sohada asqotadi.

20-Avgust, 2026-yil

Birinchidan, yangilikka ochiq bo‘lish lozim. Bugun ishlatilayotgan dastur yoki texnologiya bir necha yildan keyin o‘zgarishi mumkin. Shuning uchun “Men buni o‘qib bo‘ldim” degan fikr o‘rniga “Yana nimani o‘rganishim kerak?” degan savol foydaliroq.

Ikkinchidan, xatodan qo‘rqmaslik kerak. Ish jarayonida xato qilish tabiiy. Muhimi, undan xulosa chiqarish va keyingi safar boshqacha yo‘l tutish.

Xulosa

Mehnat bozoridagi o‘zgarishlar shuni ko‘rsatadiki, mutaxassislarni faqat diplom bilan baholab bo‘lmaydi. Diplom — ta’lim faoliyatining natijasi, ammo professional hayotning yakuniy natijasi emas, balki boshlanish nuqtasi.

Kasbiy bilim insonning o‘z ishini bajarishiga yordam beradi. Muloqot, moslashuvchanlik, tanqidiy fikrlash va mas’uliyat esa shu bilimni real vaziyatlarda qanday qo‘llashini belgilaydi.

Shu sababli zamonaviy yosh mutaxassis o‘z sohasi bo‘yicha bilim olish bilan birga, doimiy ravishda yangi ko‘nikmalar va tajribalar orttirishga tayyor bo‘lishi kerak. Chunki mehnat bozorida bugun olingan bilim ertaga yangilanishi mumkin, o‘rganish va moslashish qobiliyati esa har qanday davrda o‘z ahamiyatini saqlab qoladi.